

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 2 kwietnia 1928 r.

o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Na podstawie art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przy-
musie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Za-

kładzie Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P.
Nr. 46, poz. 410) zarządza się co następuje:

C z ę ś ć I.**Przepisy służbowe.****Postanowienia ogólne.**

§ 1. Przepisy niniejsze regulują stosunek służ-
bowy pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpie-
czeń Wzajemnych, z wyjątkiem pracowników, z któ-
rymi zostaną zawarte specjalne umowy.

§ 2. 1. Kandydaci do służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych winni posiadać:

1. obywatelstwo polskie,
2. nieskazitelną przeszłość,
3. kwalifikacje pod względem wykształcenia i przygotowania, odpowiednie do zakresu czynności, jakie mają spełniać,
4. dobry stan zdrowia,
5. ukończony 20 rok życia.

2. Osoby, przeciw którym toczy się postępowanie karno - sądowe lub upadłościowe, albo też postępowanie o pozbawienie ich własnowolności, nie mogą być przyjęte do służby w czasie trwania tego postępowania.

3. Osoby, które ukończyły 40 rok życia, mogą być przyjęte do służby wówczas, jeżeli się wykazały dłuższą poprzednią pracą, która dała im specjalne kwalifikacje do objęcia służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

4. Przepisy, dotyczące poziomu wykształcenia, wymaganego od kandydatów do służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, oraz specjalnych wymagań na poszczególne stanowiska, w tej liczbie przepisy dotyczące wprowadzenia służby przygotowawczej i egzaminów kwalifikacyjnych — wyda władza nadzorcza na wniosek naczelnego dyrektora.

§ 3. 1. Ubiegający się o przyjęcie do służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych winni wnieść podanie do naczelnego dyrektora.

2. Do podania należy dołączyć:

1. metrykę urodzenia,
2. dowód obywatelstwa polskiego,
3. świadectwa szkolne,
4. świadectwa ewentualnej poprzedniej pracy,
5. dokumenty, stwierdzające stosunek do wojskowości,
6. dokładny życiorys,

oraz powołać się na referencje przynajmniej dwóch wiarogodnych osób.

3. Przed przyjęciem do służby kandydat zostanie poddany badaniu lekarza, wskazanego przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

§ 4. 1. Naczelnego dyrektora i zastępcę naczelnego dyrektora powołuje i zwalnia Minister Skarbu (art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410). Dyrektora powołuje i zwalnia władza nadzorcza na wniosek naczelnego dyrektora (art. 12 tegoż rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej). Pozostałych pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych przyjmuje i zwalnia naczelnny dyrektor.

2. W piśmie, które zawiera postanowienia o przyjęciu do służby, należy wymienić stanowisko, na które kandydat zostaje przyjęty, przywiązana do niego grupę uposażenia, miejsce służby i termin zgłoszenia się do służby. Ponadto należy ściśle zaznaczyć, że przepisy rozporządzenia niniejszego stanowią pod-

stawę stosunku służbowego. Do pisma winien być dołączony egzemplarz rozporządzenia niniejszego.

§ 5. 1. W razie niezgłoszenia się do służby w terminie, w piśmie wyznaczonym, przyjęcie unieważnia się, o ile kandydat w ciągu dni 10 od wyznaczonego terminu nie usprawiedliwi zwłoki.

2. Czas służby liczy się od dnia rzeczywistego objęcia służby.

§ 6. 1. Przy objęciu służby składa pracownik oświadczenie na piśmie, że znane mu są przepisy rozporządzenia niniejszego oraz że poddaje się tym przepisom.

2. Pracownicy składają przy objęciu służby przyrzeczenie służbowe według następującej roty:

„Przyrzekam na powierzonym mi stanowisku spełniać swe obowiązki gorliwie i sumiennie, przestrzegać ściśle obowiązujących przepisów i wykonywać dokładnie polecenia swych przełożonych, zachować tajemnicę służbową, dbać o dobro instytucji, oraz zachowywać się w służbie i poza służbą w sposób, odpowiadający godności instytucji i mego stanowiska”.

Naczelnny dyrektor ustali, na czyje ręce mają pracownicy składać przyrzeczenie służbowe. Naczelnny dyrektor i zastępca naczelnego dyrektora składają przyrzeczenie służbowe na ręce Ministra Skarbu.

§ 7. Małżonkowie, krewni w linii prostej (wstępnej i zstępnej) lub przysposobieni, krewni w bocznej linii do trzeciego, oraz powinowaci do drugiego stopnia włącznie nie mogą pracować razem w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, o ileby wskutek tego weszli do siebie w stosunek bezpośredniego przełożonego i podwładnego, względnie wykonywali równocześnie związane ze sobą czynności kasowe, gospodarcze, rachunkowe lub kontrolne. Osoby, pozostające do siebie w wyżej wymienionym stosunku, nie mogą również jednocześnie być pracownikami, sprawującymi czynności kasowe, gospodarcze lub inne z jednej, a czynności wchodzące w zakres rachuby i kontroli z drugiej strony, o ile pierwsze podlegają drugim pod względem rachunkowości lub kontroli.

§ 8. 1. Pracownicy, którzy nie ukończyli jeszcze 5 lat służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, w razie powołania do obowiązkowej służby wojskowej w wojsku stałym zostają zwolnieni ze służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

2. Pracownicy, którzy ukończyli 5 lat służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, otrzymują w razie powołania do obowiązkowej służby wojskowej w wojsku stałym bezpłatny urlop.

3. Pracownicy, powołani na perjodyczne ćwiczenia wojskowe, otrzymują na czas odbywania tych ćwiczeń płatny urlop.

4. Na wypadek powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej będą pracownicy traktowani pod względem uposażenia i trwania stosunku służbowego narówni z funkcjonariuszami państwowymi.

§ 9. 1. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych prowadzi dla każdego pracownika wykaz stanu służby, do którego wpisuje się wszystkie istotne dane, dotyczące pracownika i przebiegu jego służby, w szczególności zaś okoliczności, mające wpływ na przyznanie wyższego uposażenia, wymiar zaopatrzenia emerytalnego oraz zaopatrzenia wdowięgo i sierocęgo.

2. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych prowadzi tabele kwalifikacyjne pracowników, w których uwidocznione będą opinie o pracownikach. Wpisy do tabel kwalifikacyjnych następują na zasadzie decyzji naczelnego dyrektora. Przepisy powyższe nie dotyczą dyrektorów.

3. Pracownik ma prawo przeglądać wykaz stanu służby, a w razie opuszczenia służby żądać wydania mu odpisu wykazu, o ile dopełni obowiązków, przewidzianych w § 50. Pracownik jest również uprawniony domagać się okazania mu jego kwalifikacji.

4. Naczelny dyrektor ustali wzór wykazu stanu służby oraz sposób jego wypełniania i prowadzenia.

5. Pracownicy otrzymują legitymacje służbowe, których wzór i sposób wypełniania ustali naczelny dyrektor.

§ 10. Spory wynikające z zastosowania postanowień rozporządzenia niniejszego rozstrzygane będą na drodze sądowej.

Obowiązki.

§ 11. 1. Pracownik obowiązany jest spełniać swe obowiązki gorliwie i sumiennie oraz dbać o dobro instytucji.

2. Pracownik obowiązany jest znać dokładnie przepisy o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, postanowienia statutu organizacyjnego, przepisy rozporządzenia niniejszego i instrukcje służbowe oraz przepisy, dotyczące zakresu powierzonych mu czynności, i nie może się tłumaczyć ich niezajomością.

3. Pracownik odpowiedzialny jest za ścisłe przestrzeganie obowiązujących przepisów oraz poleceń swych przełożonych i obowiązany jest pokrywać szkody, wynikłe z jego winy.

4. O ile polecenie służbowe jest w przekonaniu pracownika niezgodne z obowiązującymi przepisami lub przeciwne dobru instytucji, pracownik winien jest spostrzeżenie swoje wyjawić przełożonemu, lecz w razie potwierdzenia, zlecenie to wykonać. W tym wypadku, o ile polecenie było ustne, może pracownik żądać potwierdzenia tego na piśmie.

§ 12. 1. Pracownik obowiązany jest zachować w ścisłej tajemnicy przed osobami niepowołanymi wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość dzięki swemu stanowisku służbowemu, lub dowiedział się o nich przy wykonywaniu służbowych obowiązków.

2. Ze sprawami, które przez władze przełożone zostały uznane za poufne, winien pracownik postępować w myśl odpowiednich ogólnych instrukcyj lub odnośnych wskazówek przełożonych.

3. Nie wolno dozwalać osobom niepowołanym wglądu do ksiąg i akt instytucji.

4. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie pełnienia służby, jak i po rozwiązaniu stosunku służbowego.

5. Pracownikowi nie wolno ogłaszać w prasie wiadomości, dotyczących spraw instytucji, jak również nie wolno wygłaszać referatów o działalności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych bez uprzedniego zezwolenia władzy przełożonej.

§ 13. 1. Pracownik powinien zachowywać się wobec swych przełożonych z należyтым szacunkiem, w stosunku zaś do innych pracowników z uprzejmością i taktem.

2. Wszystkich pracowników obowiązuje życzliwy, nacechowany uprzejmością i taktem stosunek do ubezpieczających, których interesom przedewszystkiem służą, tudzież dbałość o fundusze instytucji.

3. Poza służbą powinien pracownik zachować się w sposób, odpowiadający godności instytucji i swego stanowiska.

§ 14. 1. Wszelkie prośby i zażalenia w sprawach, wynikających ze stosunku służbowego, powinien pracownik wnosić w drodze służbowej na ręce bezpośredniego przełożonego, który winien je, o ile sprawa nie należy do jego kompetencji, przedstawić niezwłocznie władzy właściwej.

2. Wyjątek od powyższej zasady stanowi wypadek, gdy chodzi o zażalenie na bezpośredniego przełożonego. W wypadku tym pracownik, wnosząc zażalenie w drodze służbowej do wyższej władzy, może równocześnie zawiadomić o tem władzę tej osoby, na którą wnosi zażalenie, przedkładając odpis tego zażalenia.

§ 15. Pracownikowi nie wolno żądać, ani przyjmować darów w jakiegokolwiek postaci, ofiarowanych bezpośrednio lub pośrednio jemu lub jego rodzinie (domownikom) w związku z wykonywaniem przez niego obowiązków służbowych oraz wogóle przysparzać sobie lub rodzinie jakichkolwiek usług lub korzyści materialnych przez wyzyskiwanie swego stanowiska.

§ 16. 1. Pracownik obowiązany jest przestrzegać ścisłe ustanowionych godzin pracy.

2. Rozkład godzin pracy biurowej, względnie zajęć służbowych, ustalają zarządzenia naczelnego dyrektora w ramach ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 2, poz. 7).

3. O ile ważne względy służbowe tego wymagają, mogą być pracownicy powołani do pracy również poza normalnymi godzinami pracy w wypadkach i pod warunkami przewidzianymi w ustawie zacytowanej w ust. 2, przyczem wynagrodzenie winno odpowiadać normom art. 16 tej ustawy.

§ 17. 1. Bez zezwolenia władzy przełożonej może pracownik opuścić służbę tylko w wypadkach choroby lub innej nieprzewidzianej, nagłej i ważnej przeszkody. O takich wypadkach powinien natychmiast zawiadomić swego bezpośredniego przełożonego.

2. Władza może żądać od pracownika udowodnienia przeszkody w pełnieniu obowiązków służbo-

wych, a w przypadku choroby poddać go badaniu lekarskiemu.

3. Usprawiedliwiona nieobecność na służbie nie pociąga za sobą w zasadzie ujemnych skutków służbowych, ani co do pobierania uposażenia, ani co do innych praw. O ile jednak nieobecność na służbie z powodu choroby trwa dłużej, niż 6 miesięcy, można rozwiązać z pracownikiem stosunek służbowy bez zachowania terminu wypowiedzenia, przy zastosowaniu przepisów, zawartych w części III.

4. Przy obliczaniu 6-miesięcznego czasu trwania choroby liczy się jako przerwy tylko te okresy czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu poprzedniej nieobecności z powodu choroby. O ile służba czynna trwała krócej, nie stanowi ona przerwy, a poszczególne okresy choroby liczy się razem.

5. Pracownikom Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, należącym do Kasy Chorych, potrąca się z uposażenia przez czas choroby kwoty zasiłku, pobieranego z Kasy Chorych. Nie podlegają jednak potrąceniu z uposażenia zasiłki, przyznane przez Kasę Chorych na specjalne cele kuracyjne.

§ 18. 1. Naczelnny dyrektor, zastępca naczelnego dyrektora oraz dyrektorowie nie mogą łączyć ze swoim stanowiskiem mandatu posła lub senatora, ani zajmować żadnej posady w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, ani też należeć do organów kierowniczych lub nadzorczych jakiegokolwiek przedsiębiorstwa, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 67 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410).

2. Poza służbą zajęciom, których wykonywanie stoi w sprzeczności z ich obowiązkami służbowymi, przeszkadza im w ścisłym pełnieniu obowiązków służbowych lub uchybia powadze instytucji. Pracownik powinien zawiadomić władzę służbową o każdym ubocznym zajęciu, przynoszącym mu jakiegokolwiek korzyści materialne, i zaniechać takich zajęć, które władza uzna za niedopuszczalne.

3. Pracownicy pod rygorem natychmiastowego rozwiązania stosunku służbowego nie mogą być jednocześnie nawet pośrednio współpracownikami lub agentami prywatnych zakładów ubezpieczeń, jak również nie mogą należeć do organów kierujących i nadzorczych prywatnych zakładów ubezpieczeń, chyba że wejdą do tych organów z ramienia Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

§ 19. W charakterze rzeczoznawców w sprawach czyichkolwiek interesów ubezpieczeniowych mogą pracownicy występować tylko na żądanie sądów, w innych zaś przypadkach za zezwoleniem władzy przełożonej.

§ 20. Pracownik Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych obowiązany jest o sprostowanych nadużyciach służbowych niezwłocznie donieść swemu bezpośredniemu przełożonemu albo naczelnemu dyrektorowi, względnie inspektorowi

wojewódzkiemu, bez względu na osobę, która je popełniła.

§ 21. 1. W razie przydzielenia pracownikowi mieszkania służbowego dla wykonywania czynności, wymagających zajmowania mieszkania w ściśle określonym gmachu, pracownik obowiązany jest mieszkanie to zająć.

2. Pracownicy, zajmujący mieszkania służbowe, składają zobowiązania piśmienne, że z mieszkań tych korzystać będą tylko dla siebie i będącej na ich utrzymaniu rodziny bez prawa podnajmu i że w razie rozwiązania stosunku służbowego, względnie przeniesienia do innego miejsca urzędowania, opuszczą zajmowane lokale i oddadzą je do dyspozycji Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych nie później, niż pierwszego dnia następnego miesiąca po rozwiązaniu stosunku służbowego, względnie przeniesieniu, a w wypadku rozwiązania stosunku służbowego bez wypowiedzenia w ciągu miesiąca od rozwiązania.

Prawa.

§ 22. Pracownicy mają prawo do uposażenia według norm, ustalonych w części II rozporządzenia niniejszego.

§ 23. Pracownicy mają prawo do odprawy, względnie do zaopatrzenia emerytalnego, pozostałe zaś po nich wdowy i dzieci — prawo do pensji wdowiej, względnie sieroczej według zasad, określonych w części III rozporządzenia niniejszego.

§ 24. 1. W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może naczelnny dyrektor przyznawać pracownikom bezprocentowe zaliczki na uposażenie do wysokości trzymiesięcznego uposażenia, spłacalne w ratach miesięcznych w okresie czasu nie dłuższym niż dwa lata.

2. W razie konieczności przyścia pracownikowi z pomocą celem uzyskania mieszkania w miejscu pełnienia służby (w szczególności w przypadku służbowego przeniesienia pracownika) — może naczelnny dyrektor udzielić zaliczki bezprocentowej w wysokości pięciomiesięcznych poborów, spłacalnej w ratach miesięcznych w okresie nie dłuższym niż 3 lata.

3. Niezależnie od powyższego naczelnny dyrektor uprawniony jest do przyznawania pracownikom zaliczek zbiorowych na zakup artykułów pierwszej potrzeby. Zaliczki zbiorowe mogą być udzielane nie częściej niż dwa razy do roku i podlegają spłacie w ratach miesięcznych w okresie nie dłuższym niż sześć miesięcy.

4. Ogólna suma wszystkich zaliczek, zarówno indywidualnych jak i zbiorowych, udzielonych pracownikom w myśl niniejszego paragrafu nie może przekraczać $\frac{1}{12}$ części ogólnej sumy uposażenia rocznego wszystkich pracowników.

§ 25. 1. Naczelnny dyrektor i zastępca naczelnego dyrektora korzystają corocznie z sześciotygodniowego urlopu wypoczynkowego. Wszyscy inni pracownicy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych korzystają z urlopów wypoczynkowych

zgodnie z ustawą z dnia 16 maja 1922 r. o urloпах dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 334) i z rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 11 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 464).

2. Naczelny dyrektor może, o ile pozwalają na to względy służbowe, przedłużyć w poszczególnych wypadkach wymiar urlopów, ustalonych w wyżej wymienionej ustawie, a to dla pracowników na stanowiskach kierowniczych, którzy są zaliczeni do kategorii I — V, o dwa tygodnie, dla innych zaś pracowników — o jeden tydzień.

3. Pracownikom, którzy korzystają z urlopu w czasie przed 1 kwietnia lub po 31 października, a którzy nie korzystają z przedłużenia, przewidzianego w ust. 2 niniejszego paragrafu, przedłuża się urlop o dwa dni za każdy tydzień wykorzystanego w tym czasie normalnego urlopu.

4. Wszystkie urlopy w wymiarze nie krótszym od dni trzech, z wyjątkiem urlopów dla poratowania zdrowia, udzielone pracownikowi w ciągu roku kalendarzowego na jego życzenie na poczet urlopu ustawowego, można wliczyć do wymiaru urlopu wypoczynkowego.

5. Pracownikowi, którego odwołano z urlopu, zwrócić należy koszty podróży tam i z powrotem, spowodowane przerwaniem urlopu, według norm, ustalonych dla podróży służbowych, jednak bez diet.

§ 26. 1. Poza urlopem wypoczynkowym mogą być udzielane pracownikom w wyjątkowych wypadkach urlopy dla załatwienia bardzo ważnych, niecierpiących zwłoki spraw osobistych, rodzinnych lub majątkowych.

2. Naczelny dyrektor ustali, komu przysługuje prawo udzielania pracownikom urlopu na przeciąg czasu nie dłuższy od jednego tygodnia. Udzielanie urlopu dłuższego niż na tydzień należy do naczelnego dyrektora.

3. Pracownik może otrzymać urlop dla poratowania zdrowia na podstawie świadectwa lekarza, do którego skierowany zostanie przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. Udzielenie takiego urlopu należy do naczelnego dyrektora.

4. Gdy urlop dla załatwienia spraw osobistych, rodzinnych lub majątkowych trwa dłużej niż miesiąc, a urlop dla poratowania zdrowia — dłużej niż 6 miesięcy, wstrzymuje się za dalszą część urlopu uposażenie i czasu tego urlopu nie wlicza się do czasu służby. Przy obliczaniu sześciomiesięcznego czasu trwania urlopu ma analogiczne zastosowanie postanowienie, zawarte w § 17 ust. 4.

Odpowiedzialność dyscyplinarna.

§ 27. Pracowników, którzy naruszają obowiązki swego stanowiska przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie, pociąga się, niezależnie od ich sądowej odpowiedzialności karnej lub cywilnej, do odpowiedzialności dyscyplinarnej według przepisów rozporządzenia niniejszego.

§ 28. Władza dyscyplinarna nad pracownikami należy: do Ministra Skarbu odnośnie do naczelnego

dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora, do władzy nadzorczej i naczelnego dyrektora odnośnie do dyrektorów, oraz do naczelnego dyrektora, dyrektorów i inspektorów wojewódzkich w stosunku do reszty pracowników i wykonywana będzie w sposób unormowany poniżej.

§ 29. 1. Za naruszenie obowiązków służbowych nakłada się następujące kary:

1. upomnienie;
2. karę pieniężną do wysokości 10% jednomicznej uposażenia;
3. naganą;
4. wstrzymanie posunięcia w szczeblach uposażenia na przeciąg czasu od roku do lat trzech;
5. odliczenie lat służby od roku do lat trzech;
6. obniżenie grupy uposażenia o jedną lub dwie, połączone z zawieszeniem możliwości awansu na przeciąg jednego roku do lat trzech i ewentualnie z przeniesieniem na niższe stanowisko; obniżenie to skutkuje po upływie trzech miesięcy od dnia zawiadomienia pracownika o decyzji;
7. wydalenie ze służby ze zmniejszeniem zaopatrzenia emerytalnego względnie odprawy do 50%.

2. W stosunku do naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora mogą być stosowane tylko kary, wymienione w punktach 1 i 7.

§ 30. 1. Kary, wymienione w § 29 pod 1 i 2, nakłada się za przewinienia mniejsze, jako to zaniedbywanie się w pracy, lekceważenie wydanych zarządzeń, niewłaściwe zachowanie się w służbie lub poza służbą. Zbieg kilku tego rodzaju przewinień, powtarzanie się lub dopuszczanie się ich wśród okoliczności szczególnie obciążających uważa się za występki służbowy w rozumieniu § 31.

2. Karę, wymienioną w § 29 pod 1, nakłada na naczelnego dyrektora i zastępcę naczelnego dyrektora Minister Skarbu, na dyrektorów, zastępców dyrektorów, naczelników wydziałów, inspektorów w zarządzie centralnym i inspektorów wojewódzkich kary wymienione w § 29 pod 1 i 2 naczelnego dyrektora, na pozostałych pracowników w zarządzie centralnym — dyrektorowie, na innych pracowników — inspektorowie wojewódzcy.

3. Przed nałożeniem kary należy dać obwinionemu pracownikowi możliwość usprawiedliwienia się.

4. O nałożonej karze oraz o przyczynie ukarania należy zawiadomić pracownika na piśmie.

5. Kar, o których mowa w niniejszym paragrafie, nie wpisuje się do wykazu stanu służby.

§ 31. 1. Naruszenia obowiązków służbowych, szkodzące interesom i dobru instytucji lub uchybiające jej powadze, — stanowią występkę służbową, za które nakłada się kary, wymienione w § 29 pod 3 do 7.

2. Na naczelnego dyrektora i zastępcę naczelnego dyrektora kary te nakłada z uwzględnieniem ostatniego ustępu § 29 Minister Skarbu.

Dyrektorom wymierza kary, wyszczególnione w § 29 pod 3 do 7 władza nadzorcza na wniosek naczelnego dyrektora, pozostałym zaś pracownikom Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych — naczelnego dyrektora.

3. Wymiar kary następuje po zasięgnięciu opinii komisji dyscyplinarnych przy zastosowaniu poniżej określonego trybu postępowania.

4. Kary, o których mowa w niniejszym paragrafie, wpisuje się do wykazu stanu służby.

§ 32. 1. Dla wydania opinii co do winy i stopnia kary w wypadkach popełnienia występku służbowego (§ 31) tworzy się komisje dyscyplinarne.

2. Dla naczelnego dyrektora, zastępcy naczelnego dyrektora i dyrektorów wyznacza komisję dyscyplinarną władza mianująca.

3. Dla innych pracowników, zatrudnionych w zarządzie centralnym, oraz inspektorów wojewódzkich będzie właściwą komisją dyscyplinarną, utworzoną przy zarządzie centralnym, dla wszystkich innych pracowników — komisje, utworzone przy inspektorach wojewódzkich. W wypadkach szczególnej wagi może naczelnny dyrektor sprawę, należąca do komisji dyscyplinarnej przy inspektorze wojewódzkim, przekazać komisji dyscyplinarnej przy zarządzie centralnym.

4. Komisja dyscyplinarna przy zarządzie centralnym składa się z przewodniczącego, 2 zastępców i 6 członków; komisje dyscyplinarne przy inspektorach wojewódzkich — z przewodniczącego, jednego zastępcy i 4 członków.

5. Przewodniczącego, jego zastępcę oraz członków komisji dyscyplinarnej przy zarządzie centralnym powołuje naczelnny dyrektor na okres lat 3.

6. Przewodniczącymi komisji dyscyplinarnych przy inspektorach wojewódzkich są inspektorowie wojewódzcy. Zastępców przewodniczących oraz członków tych komisji mianuje na wniosek inspektorów wojewódzkich naczelnny dyrektor na okres lat 3.

7. W razie potrzeby uzupełnia się komisję przez powołanie nowych członków na resztę trzyletniego okresu.

8. Nie może być członkiem komisji dyscyplinarnej pracownik, przeciw któremu toczy się postępowanie sądowo-karne lub dyscyplinarne lub który w wyniku takiego postępowania został ukarany.

§ 33. 1. Komisje dyscyplinarne rozpatrują sprawy w kompletach, składających się z przewodniczącego lub z zastępcy przewodniczącego oraz 2 członków.

2. Jeden z członków kompletu winien być z tego działu pracy, w którym pracuje obwiniony, co jednak nie dotyczy komisji, utworzonych na mocy ust. 2 poprzedniego paragrafu.

3. W miarę możliwości jeden z członków kompletu winien posiadać ukończone wykształcenie prawnicze.

4. Nie może wchodzić w skład kompletu pracownik, będący krewnym lub powinowatym (§ 7) obwinionego.

5. Członkowie komisji dyscyplinarnych są w wykonywaniu swych funkcji samodzielni i niezależni.

6. Biorący udział w postępowaniu dyscyplinarnym winni zachować ścisłą tajemnicę co do wszystkich szczegółów.

§ 34. 1. W razie naruszenia obowiązków służbowych przez pracownika przełożony, który w myśl ust. 2 § 30 rozporządzenia niniejszego sprawuje nad pracownikiem władzę dyscyplinarną, poleca przeprowadzić śledztwo wstępne i zależnie od wyników śledztwa wstępnego albo sprawę umarza, albo nakłada jedną z kar, wymienionych w § 29 pod 1 i 2, albo, o ile przewidzenie przedstawia się jako wypadek służbowy (§ 31) — kieruje sprawę do komisji dyscyplinarnej celem rozpatrzenia sprawy i wydania opinii.

2. Przewodniczący komisji zarządza wszystko, aby doprowadzić do jaknajprędszego i jaknajdokładniejszego wyświetlenia sprawy.

3. Komisja będzie przestrzegać przy dochodzeniu dyscyplinarnem, aby obwinionemu była dana wszelka możliwość usprawiedliwienia się z podniesionych przeciw niemu zarzutów zarówno przy przeprowadzaniu badania świadków i obwinionego, jak i na rozprawie ustnej.

4. Po wyczerpującem rozpatrzeniu sprawy komisja przedstawia naczelnemu dyrektorowi umotywowaną opinię tak co do winy, jak i stopnia kary. Przy określaniu stopnia kary należy mieć na względzie doniosłość występkę służbowego i powstałe z powodu niego szkody, stopień winy oraz dotychczasowe zachowanie się pracownika.

5. Uchwała komisji zapada większością głosów.

6. Przy wymiarze kary bierze się pod uwagę opinię komisji dyscyplinarnej, którą jednakże władza nie jest skrupowana.

7. Decyzja zostaje wydana na piśmie i winna być umotywowana.

8. Decyzja ta jest ostateczna.

§ 35. 1. Przy karach wstrzymania posunięcia w szczeblach uposażenia pracownik nie może awansować przez okres czasu, na który kara opiewa.

2. Przy karze odliczenia lat służby okres czasu, na który kara opiewa, potrąca się z czasu służby i przez okres ten pracownik nie może awansować ani posuwać się w szczeblach.

3. W razie obniżenia grupy uposażenia otrzymuje pracownik w niższej grupie ten sam szczebel, który posiadał w grupie utraconej, przyczem czas spędzony w posiadanym ostatnim szczeblu w wyższej grupie zalicza się do czasu posunięcia do następnego szczebla w grupie niższej.

§ 36. 1. Członkom rodziny pracownika, którego wydalono ze służby z pozbawieniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego (§ 38), naczelnny dyrektor względnie, o ile chodzi o dyrektorów — władza nadzorcza na wniosek naczelnego dyrektora — może w razie okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnej ich pensji wdowiej i sieroczej.

2. Zasiłek taki przyznać można albo już z chwili wstrzymania wypłaty uposażenia pracownikowi wydalonemu, albo od chwili jego śmierci.

3. Do powyższego zasiłku mają zastosowanie postanowienia części III niniejszego rozporządzenia, dotyczące utraty prawa do pensji wdowiej i sieroczej.

§ 37. Jeżeli naruszenie obowiązków służbowych ma cechę czynu karygodnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, naczelny dyrektor składa doniesienie karne właściwej władzy.

§ 38. Pracownik, skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego, zostaje wydalony ze służby z pozbawieniem praw do odprawy względnie zaopatrzenia emerytalnego, o ile skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego.

§ 39. 1. Gdy przeciwko pracownikowi wdrożono postępowanie sądowo-karne lub dochodzenie dyscyplinarne, naczelny dyrektor może w każdej chwili zawiesić go w pełnieniu czynności służbowych, o ile ze względu na rodzaj i doniosłość popełnionego występkę wskazane jest usunięcie go od wykonywania obowiązków służbowych.

2. Pracowników, podległych inspektorom wojewódzkim, może zawiesić w pełnieniu czynności służbowych również inspektor wojewódzki, jeżeli ze względu na rodzaj występkę konieczne jest natychmiastowe usunięcie pracownika od wykonywania obowiązków służbowych. Przeciw takiemu zarządzeniu może pracownik w przeciągu dni trzech, licząc od dnia następującego po dniu zawieszenia, wnieść odwołanie do naczelnego dyrektora.

3. O ile względem pracownika zarządzono karny areszt sądowy lub śledczy (prewencyjny), należy go niezwłocznie zawiesić w pełnieniu służby.

§ 40. 1. Emeryci Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za występkę służbowe, popełnione w czasie służby czynnej, a, o ile chodzi o naruszenie tajemnicy służbowej, również w wypadkach dopuszczenia się po zwolnieniu ze służby.

2. Na emerytów nakłada się kary czasowego lub stałego zmniejszenia zaopatrzenia emerytalnego w rozmiarze, wskazanym w § 29 p. 7.

§ 41. 1. Zawieszenie pracownika w pełnieniu służby kończy się z chwilą wydania przez naczelnego dyrektora względnie przez władzę nadzorczą decyzji w sprawie dyscyplinarnej.

2. O ile jednak przyczyny, które spowodowały zawieszenie, odpadną wcześniej, należy zawieszenie uchylić niezwłocznie po ustaniu tych przyczyn.

3. Na czas trwania zawieszenia może naczelny dyrektor ograniczyć uposażenie pracownika do połowy.

§ 42. 1. Jeżeli pracownik został skazany na jedną z kar, wymienionych w § 29 pod 3 do 7, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby, jak również nie wypłaca się pracownikowi wstrzymanej części uposażenia przez cały czas zawieszenia.

2. Jeżeli jednak nie nałożono na pracownika jednej z kar, wymienionych w § 29 pod 3 do 7, czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy mu wypłacić część uposażenia, wstrzymaną przez cały czas zawieszenia.

§ 43. W razie śmierci obwinionego dochodzenie dyscyplinarne, bez względu na stadium, w którym

się znajduje, podlega umorzeniu, winno być jednak przeprowadzone na żądanie ustawowych spadkobierców zmarłego.

Zmiany w stosunku służbowym i rozwiązanie stosunku służbowego.

§ 44. 1. Pracownik może być przeniesiony ze względów służbowych do innej miejscowości na stanowisko nie niższej grupy uposażenia za trzymiesięcznym uprzedzeniem, względnie wcześniej w porozumieniu z pracownikiem. O ile pracownik pomimo trzymiesięcznego uprzedzenia nie zastosuje się do decyzji o przeniesieniu go do innej miejscowości, uważa się stosunek służbowy za rozwiązany przez pracownika z upływem trzech miesięcy od daty uprzedzenia o przeniesieniu.

2. Pracownik może być również delegowany czasowo poza miejsce stałej służby.

3. Przy przeniesieniach z urzędu należą się pracownikowi koszty przeniesienia według norm ustalonych w części II rozporządzenia niniejszego.

4. Przy przeniesieniach na prośbę pracownika przyznanie w całości lub w części kosztów przeniesienia zależy od uznania naczelnego dyrektora.

5. Naczelny dyrektor względnie inspektor wojewódzki zwolni pracownika w związku z jego przeniesieniem na czas odpowiedni od pełnienia służby, uwzględniając przytem jego warunki osobiste i rodzinne.

§ 45. Stosunek służbowy między pracownikiem a Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych rozwiązuje się przez:

1. wypowiedzenie stosunku służbowego ze strony pracownika,

2. wypowiedzenie stosunku służbowego przez właściwą władzę, lub bez wypowiedzenia z powodu choroby (§ 17 ust. 3),

3. wydalenie w drodze dyscyplinarnej, względnie na skutek zastosowania § 38 rozporządzenia niniejszego,

4. śmierć pracownika.

§ 46. 1. Pracownik może każdego czasu wypowiedzieć stosunek służbowy z zachowaniem jednomiesięcznego, a — o ile chodzi o naczelnego dyrektora, zastępcę naczelnego dyrektora i pracowników na stanowiskach kierowniczych, zaszeregowanych do grup uposażenia od I do V — trzymiesięcznego terminu wypowiedzenia. Jedno, względnie trzymiesięczny termin wypowiedzenia powinien odpowiadać miesiącom kalendarzowym.

2. Pracownik zwolniony na własne żądanie przestaje korzystać ze świadczeń Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych z końcem miesiąca, w którym rozwiązano stosunek służbowy.

3. W jakich wypadkach pracownik, zwolniony na własną prośbę, ma prawo do zaopatrzenia emerytalnego, normują przepisy, zawarte w części III.

§ 47. 1. Poza przypadkami, wyszczególnionymi w innych paragrafach rozporządzenia niniejszego, pracownik może być zwolniony ze służby w Po-

wszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w każdym czasie, z zachowaniem następujących terminów wypowiedzenia:

1. dla naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora oraz dla dyrektorów 6 miesięcy bez względu na ilość lat służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych,
2. dla pozostałych pracowników umysłowych 3 miesiące. Termin wypowiedzenia powinien odpowiadać miesiącom kalendarzowym.

2. Pracownik, któremu wypowiedziano stosunek służbowy, otrzymuje uposażenie wraz z ewentualnymi innymi świadczeniami do końca miesiąca, w którym następuje rozwiązanie stosunku służbowego.

3. Pracownik zwolniony otrzymuje odprawę, względnie zaopatrzenie emerytalne według zasad, ustalonych w części III rozporządzenia niniejszego.

§ 48. Pracownik, wydalony ze służby, otrzymuje uposażenie do końca miesiąca, w którym został wydalony.

§ 49. 1. W razie śmierci pracownika mają zastosowanie do wdowy i sierot po nim pozostałych przepisy części III.

2. Uposażenie należy się do końca miesiąca, w którym śmierć nastąpiła.

§ 50. Pracownicy winni przed zwolnieniem oddać swe czynności w należyłym porządku następcy, zwrócić pobrane zaliczki, legitymacje oraz inne dokumenty, służące do wykonywania uprawnień służbowych. Dopiero po zupełnym uregulowaniu tych spraw może pracownik otrzymać odprawę, względnie zaopatrzenie emerytalne, oraz odpis wykazu stanu służby.

§ 51. 1. Nieusprawiedliwione samowolne porzucenie służby przez pracownika pociągają za sobą zwolnienie ze służby bez postępowania dyscyplinarnego oraz utratę wszelkich praw, wynikających ze stosunku służbowego.

2. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ma prawo żądać zwrotu naprzód wypłaconego uposażenia, sięgającego poza dzień porzucenia służby, jako też żądać, aby pracownik dopełnił wobec Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych wszystkich obowiązków, przewidzianych na wypadek rozwiązania stosunku służbowego.

§ 52. Pracownik zostanie wydalony ze służby z utratą wszelkich praw, jeżeli okaże się, że przyjęcie do służby uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych, albo przez zatajenie lub niezgodne z prawdą przedstawienie okoliczności, stanowiących przeszkodę do przyjęcia na służbę.

Cz ę ść II.

Przepisy uposażeniowe.

§ 53. 1. Uposażenie miesięczne naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora określa następująca tabela:

Stanowisko	Szczegółowe uposażenia			
	A.	B.	C.	D.
	z ł o t e			
Naczelnny dyrektor . . .	2.700	2.900	3.100	3.300
Zastępca naczelnego dyrektora	2.000	2.100	2.200	2.300

2. Uposażenie miesięczne innych pracowników, z wyjątkiem woźnych, określa następująca tabela:

Grupa uposażeniowa	Szczegółowe uposażenia			
	A.	B.	C.	D.
	z ł o t e			
I.	1.050	1.100	1.150	1.200
II.	895	930	965	1.000
III.	770	800	830	860
IV.	665	690	715	740
V.	565	590	615	640
VI.	480	500	520	540
VII.	400	420	440	460
VIII.	335	350	365	380
IX.	275	290	305	320
X.	230	240	250	260
XI.	190	200	210	220
XII.	150	160	170	180

3. Uposażenie miesięczne woźnych określa następująca tabela:

Grupa uposażeniowa	Szczegółowe uposażenia			
	A.	B.	C.	D.
	z ł o t e			
I.	275	290	305	320
II.	225	235	245	255
III.	180	190	200	210
IV.	140	150	160	170
V.	100	110	120	130

§ 54. Zaszeregowanie stanowisk służbowych w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych do grup uposażenia, wymienionych w ust. 2 i 3 § 53, zastrzega się oddzielnej uchwale Rady Ministrów.

§ 55. 1. Naczelnny dyrektor może przyznać dodatki funkcyjne pracownikom, zajmującym następujące stanowiska:

Dyrektorem w granicach do wysokości	30%
Zastępcom dyrektorów i inspektorom wojewódzkim do	20%
Naczelnikom wydziałów i inspektorom w zarządzie centralnym oraz zastępcom inspektorów wojewódzkich do	15%
Instruktorom przy inspektorach wojewódzkich i inspektorom powiatowym do	10%

2. Dodatki funkcyjne oblicza się od uposażenia zasadniczego, oznaczonego w § 53.

§ 56. Pracownicy, posiadający wykształcenie wyższe, zakończone przepisaniem egzaminami, według zasad, obowiązujących w państwowej służbie cywilnej, pobierają dodatek za studia wyższe w wysokości 60 zł. miesięcznie. Przepis ten nie dotyczy naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora.

§ 57. 1. W czasie pobierania przez funkcjonariuszów państwowych dodatków lokalnych dodatki te będą wypłacane również pracownikom Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w normach, stosowanych dla funkcjonariuszów państwowych. Naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora prawo do pobierania dodatku lokalnego nie przysługuje.

2. Dodatki te będą obliczane od uposażenia zasadniczego, oznaczonego w § 53.

§ 58. 1. Uposażenie w danej grupie uposażenia rozpoczyna się od szczebla A. Posunięcie do następnego szczebla odbywa się automatycznie co trzy lata w stałych terminach półrocznych 1 stycznia i 1 lipca każdego roku.

2. Termin posunięcia z jednego szczebla uposażenia do następnego ustala się w ten sposób, że czasu od dnia objęcia służby względnie awansu do najbliższego terminu posunięć nie uwzględnia się.

3. Do czasu posunięć nie zalicza się:

- a) czasu urlopu bezpłatnego (§§ 8 i 26),
- b) czasu zawieszenia w służbie (§ 39), o ile nie zapadł wyrok lub orzeczenie uwalniające, względnie o ile nie nałożono jedynie kary, wymienionej w § 29 pod 1, 2,
- c) okresu kary wyznaczonej na zasadzie § 29 ust. 1 p. 4 i 5 rozporządzenia niniejszego,
- d) czasu odbywania kary pozbawienia wolności osobistej.

4. Po ustaniu powodu, wstrzymującego posunięcia do wyższego szczebla, pierwotny termin posunięcia przesuwają się w ten sposób, iż okresy czasu dłuższe od trzech miesięcy liczy się za pełne półrocze, okresu zaś nieprzekraczającego trzech miesięcy nie bierze się w rachubę.

§ 59. 1. Służbę na stanowiskach, dla których według tabeli stanowisk (§ 54) przewidziano kilka grup uposażenia, rozpoczyna się w najniższej grupie z wyjątkiem wypadku, kiedy pracownik na poprzednio zajmowanym stanowisku osiągnął już grupę uposażenia, przewidzianą w tabeli, jako najniższą dla stanowiska, na które przechodzi. W tym wypadku pracownikowi może być przyznana grupa uposażenia bezpośrednio wyższa od posiadanej przez niego na poprzednim stanowisku.

2. Uposażenie pracownika wypłaca się 1 dnia każdego miesiąca z góry. Jeżeli na ten termin płatności przypada dzień wolny od zajęć służbowych, uposażenie wypłaca się w dniu poprzednim.

§ 60. 1. Prawo do uposażenia powstaje dla wstępujących do służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych od dnia faktycznego objęcia służby.

2. W razie awansowania pracownika do wyższej grupy uposażenia, uposażenie wyższe przysłu-

guje mu od najbliższego terminu płatności, o ile w piśmie nominacyjnym nie ustalono innego terminu.

§ 61. 1. Naczelnny dyrektor i zastępca naczelnego dyrektora oraz inni pracownicy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, pracujący w instytucji najmniej pół roku, otrzymują zwrot wpisów szkolnych w rozmiarach następujących:

- a) w całości za dzieci pracowników, uczęszczające do średnich szkół państwowych ogólnokształcących lub zawodowych,
- b) w 90% (w dziewięćdziesięciu procentach), o ile dzieci z braku miejsca w szkołach państwowych lub z braku odpowiednich szkół państwowych uczęszczają do szkół prywatnych wymienionych powyżej typów.

2. Ponadto naczelnny dyrektor upoważniony jest w miarę swego uznania do pokrywania w wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, częściowo do wysokości 75% kosztów:

wpisów dla pracowników, uczęszczających do wieczorowych szkół ogólnokształcących lub specjalnych o charakterze, pozostającym w związku z pracą zawodową.

3. We wszystkich wyżej wyszczególnionych przypadkach od sumy pokrywanego przez instytucję wpisu ulega potrąceniu otrzymane ewentualnie przez uczącego się stypendjum, względnie ta część wpisu, od którego opłaty został w szkole zwolniony.

§ 62. 1. Naczelnny dyrektor może przyznawać zasługującym na to pracownikom nagrody pieniężne i zasiłki w granicach przewidzianego w budżecie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych na dany rok kredytu, przeznaczonego w łącznej sumie na wynagrodzenie personelu za pracę w godzinach nadliczbowych, nagrody pieniężne, zasiłki i gratyfikację bilansową.

2. Nagrody pieniężne można przyznawać — niezależnie od przysługującego pracownikom wynagrodzenia za czynności w godzinach nadliczbowych (§ 16 p. 3) — za intensywną pracę, spowodowaną wzrostem czynności w pewnych okresach czasu, za szczególnie dodatnie wyniki pracy, zwłaszcza na stanowiskach kierowniczych, oraz za pracę, niezwiązaną ściśle ze stanowiskiem danego pracownika.

3. Zasiłki można udzielać pracownikowi, który wskutek nadzwyczajnych wypadków nie z własnej winy znalazł się w ciężkim położeniu materialnym.

4. Ponadto w zależności od wyników finansowych działalności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych naczelnny dyrektor może przyznać wszystkim względnie niektórym pracownikom raz do roku gratyfikację bilansową po zatwierdzeniu sprawozdania rocznego przez władzę nadzorczą.

5. Pod warunkami podanymi w p. 4 może przyznać naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora gratyfikację bilansową raz do roku Minister Skarbu w wysokości, nieprzekraczającej 20% rocznego uposażenia.

6. Nagrody pieniężne, zasiłki i gratyfikacja bilansowa mogą być wypłacane pracownikom pod warunkiem, iż kwota przeznaczona łącznie na wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, nagrody pieniężne, zasiłki i gratyfikację bilansową

(p. 1 niniejszego paragrafu) nie przekroczy w ciągu roku 20% rocznego uposażenia personelu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

§ 63. Woźni (starsi woźni, pomocniczy woźni), po przesłużeniu pół roku otrzymują corocznie od Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych bezpłatnie ubranie służbowe (kurtka, spodnie, czapka) oraz co trzy lata płaszcz.

§ 64. 1. Pracownicy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych otrzymują:

I. w razie podróży służbowej do miejscowości, położonej poza zwykłym miejscem służbowym:

- a) diety,
- b) zwrot kosztów podróży;

II. w razie przeniesienia z urzędu do innego miejsca służbowego:

- a) zwrot kosztu biletu kolejowego lub statku dla pracownika i jego żony, jak również dzieci do 18 roku życia włącznie,
- b) zwrot kosztów przewozu koleją lub statkiem urządzenia domowego, udowodnionych oryginalnymi listami przewozowymi,
- c) ryczałt na pokrycie wszystkich innych wydatków, połączonych z przesiedleniem w wysokości: dla samotnych—75% miesięcznego, dla żonatych (wdowców z dziećmi) — 75% dwumiesięcznego uposażenia, określonego w § 53 ze stałymi dodatkami.

2. Przy przeniesieniu miarodajne jest dla obliczenia powyższego ryczałtu uposażenie, przywiązane do nowego stanowiska.

§ 65. 1. Diety naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora przy podróżach służbowych wynoszą po 50 złotych dziennie. Diety innych pracowników za każdy dzień podróży służbowej oznacza się według tabeli następującej:

Grupa uposażenia	Wysokość diet przy wyjazdach				
	A.	B.	C.		
	Z noclegiem do miast, o ile pracownik wyjeżdża poza granicę powiatu, w którym mieści się jego służbowa siedziba	Bez noclegu do miast jak również z noclegiem lub też bez noclegu do innych miejscowości, o ile pracownik wyjeżdża poza granicę powiatu, w którym mieści się jego służbowa siedziba	Zarówno do miast jak i do innych miejscowości w obrębie powiatu, w którym mieści się służbowa siedziba pracownika		
	z	ł	o	t	e
I.	35	22			17
II.	30	20			15
III.	27	18			13
IV.	25	15			11
V.	20	14			10
VI.	18	13			9
VII.	14	10			7
VIII.	12	9			6
IX i X.	10	7			5
XI i XII.	7	5			4

2. Diety w rozmiarze, oznaczonym w kolumnie C tabeli, pomieszczonej w ust. 1 niniejszego paragrafu, wypłaca się również przy wyjazdach służbowych w obrębie powiatu, którego władza administracyjna I instancji znajduje się w mieście, stanowiącym siedzibę pracownika, choćby nawet miasto, o którym mowa, było pod względem administracyjnym wydzielone z tego powiatu.

3. W czasie delegacji wypłaca się diety w wysokości, ustalonej w ust. 1 niniejszego paragrafu, t. j. całe diety przez pierwsze dwa tygodnie, licząc od dnia następującego po dniu przybycia do miejsca delegacji, przez następnych sześć tygodni diety zmniejszone dla żonatych i wdowców z dziećmi o 20%, dla samotnych o 40%, po upływie zaś tego czasu diety zmniejszone dla żonatych i wdowców z dziećmi o 30%, dla samotnych o 50%.

4. W razie podróży służbowych w czasie delegacji do miejscowości, położonych poza miejscem delegacji, uzupełnia się diety, pobierane z tytułu delegacji, o ile stosownie do ust. 3 wypłacane są w rozmiarze zmniejszonym, do wysokości całej diety, należnej z tytułu delegacji, o ile z tytułu podróży służbowej nie należy się wyższa dieta.

5. Przy wyjazdach służbowych zagranicę i na obszar w. m. Gdańska naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora oraz wszystkim innym pracownikom Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych przysługują diety i zwrot kosztów przejazdu według norm, stosowanych dla funkcjonariuszów państwowych, przyczem naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora — w rozmiarze, przyjętym dla urzędników państwowych, pobierających uposażenie według II grupy płac, pozostałym zaś pracownikom — w rozmiarze, stosowanym dla dalszych grup uposażenia funkcjonariuszów państwowych, z tem, że I grupa płac pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych odpowiada IV grupie uposażenia funkcjonariuszów państwowych, następne zaś grupy płac pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych odpowiadają kolejno dalszym grupom uposażeniowym funkcjonariuszów państwowych.

6. Naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora przysługują dodatki do diet w wysokości do 40% diet w wypadkach, gdy podróż służbowa połączona jest z wydatkami reprezentacyjnymi. Naczelny dyrektor może w wypadkach wyżej wskazanych przyznawać pracownikom Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, pobierającym uposażenia według grup I i II, dodatki do diet w wysokości, nieprzekraczającej 40% diet. Dotyczy to również wyjazdów służbowych zagranicę i na obszar w. m. Gdańska naczelnego dyrektora, zastępcy naczelnego dyrektora oraz pracowników, pobierających uposażenie według grup I i II.

7. Jednostką obliczenia diet jest 24-godzinny okres czasu, liczony od chwili wyjazdu z miejsca służbowego do chwili powrotu do miejsca służbowego względnie ukończenia podróży.

8. Za przeciąg czasu krótszy niż 24 godziny wypłaca się połowę diety, o ile okres ten wynosił ponad 6 godzin, całą zaś dietę tylko w tym wypadku, gdy okres czasu, wynoszący ponad 6 godzin, przypada na porę nocną. Wyjątek stanowią diety, określone

ne w kolumnie C ust. 1, mianowicie cała dieta należy się za okres czasu dłuższy ponad 9 godzin, połowa zaś diety za okres czasu dłuższy niż 6 godzin.

9. Diety należą się również za niedziele i święta, przypadające w czasie podróży służbowej, tudzież w wypadku zachorowania w czasie podróży przez cały czas pobytu w danej miejscowości, spowodowanego chorobą, pod warunkiem, że choroba jest stwierdzona świadectwem lekarskim.

§ 66. Zwrot kosztów podróży obejmuje cenę biletu jazdy koleją, statkiem lub innymi środkami komunikacyjnymi oraz koszty dojazdu na dworzec kolejowy względnie do przystani i powrotem.

§ 67. 1. Naczelnemu dyrektorowi, zastępcy naczelnego dyrektora oraz pracownikom I i II grupy uposażenia zwraca się cenę biletu I klasy koleją lub statkiem, III do VII grupy uposażenia — II klasy, VIII do XII grupy uposażenia — III klasy. Jeżeli na statku są tylko dwie klasy, cenę biletu I klasy zwraca się również pracownikom III do VII grupy uposażenia, II zaś klasy pracownikom VIII do XII grupy uposażenia. Ponadto naczelną dyrektor, zastępca naczelnego dyrektora oraz dyrektorzy otrzymują przy przejazdach ponad 300 km. zwrot udowodnionej dopłaty za miejsce sypialne.

2. Koszty jazdy samolotem zwraca się w pełnej wysokości tylko w wypadkach wyjątkowych, uzasadnionych nagłością i ważnością sprawy, poza tym zaś tylko do kwoty, odpowiadającej kosztom jazdy koleją.

3. Przejazd końmi lub samochodami likwiduje się na podstawie norm, ustalonych na terenach poszczególnych województw względnie powiatów przez naczelnego dyrektora w zależności od norm, ustalonych przez sejmiki, rozległości terenów i stanu dróg, rodzaju lokomocji i istotnych cen w danej miejscowości.

4. Tytułem pokrycia kosztów dojazdu na dworzec i z dworca kolejowego, względnie do przystani i z przystani, oraz wydatków na trażarzy, gdy delegacja trwa dłużej niż 2 dni, lub gdy stacja kolejowa względnie przystań znajduje się od miejsca wyjazdu lub przyjazdu w odległości większej niż 2 km., wypłaca się ryczałtem, a mianowicie:

pracownikom I do III grupy uposażenia zł. 4,
pracownikom IV do VII grupy uposażenia zł. 3,
pracownikom VIII do XII grupy uposażenia zł. 2,
licząc dojazd w danej miejscowości tam i z powrotem łącznie.

§ 68. Udającym się w podróż służbową oraz przeniesionym do innej miejscowości przysługuje prawo do zaliczki do wysokości przypuszczalnych kosztów podróży i diet, względnie kosztów przesiedlenia.

Część III.

Przepisy emerytalne.

§ 69. Prawo do zaopatrzenia emerytalnego nabywa pracownik po upływie co najmniej 10 lat

służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w razie zwolnienia ze służby:

- a) z powodu choroby, trwającej dłużej niż 6 miesięcy (§ 17),
- b) na skutek wypowiedzenia pracownikowi stosunku służbowego (§ 47) lub wydalenia z zastosowaniem § 29 p. 7,
- c) na własną prośbę w wypadkach:
 - 1) trwałej niezdolności do służby, spowodowanej upadkiem sił fizycznych lub umysłowych,
 - 2) ukończenia 60 lat życia,
 - 3) uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończenia 55 lat życia.

§ 70. 1. Po upływie 5 lat nieprzerwanej służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych nabywa pracownik prawo do zaopatrzenia emerytalnego tylko, jeżeli zwolnienie ze służby nastąpiło z powodu trwałej niezdolności do służby, spowodowanej kalectwem lub chorobą.

2. Wdowa i sieroty po pracowniku, zmarłym z przyczyn wyszczególnionych w poprzednim ustępie, nabywają prawo do pensji wdowiej, względnie sieroczej po upływie 5 lat nieprzerwanej służby pracownika.

§ 71. 1. Bez względu na czas służby w Powszechnym zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych nabywa pracownik prawo do zaopatrzenia emerytalnego, jeżeli przyczyną zwolnienia jest trwała niezdolność do służby, spowodowana:

- a) nieszczęśliwym wypadkiem, pozostającym w związku przyczynowym z pełnieniem obowiązków służbowych,
- b) działaniami wojennymi w miejscu pobytu służbowego,
- c) chorobami zakaźnymi, panującymi epidemicznie w miejscu pobytu służbowego.

2. Wdowa i sieroty po pracowniku zmarłym z przyczyn, wyszczególnionych w poprzednim ustępie, nabywają prawo do pensji wdowiej, względnie sieroczej bez względu na czas służby pracownika.

§ 72. 1. Pracownikowi, który zmarł wskutek wypadków, wymienionych w § 71, lub który wskutek tych wypadków stał się trwale niezdolny do służby i stał się do tego stopnia bezradny, że potrzebuje stałej opieki drugiej osoby — dolicza się 10 lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

2. Doliczenie to następuje w ten sposób, że do zaopatrzenia emerytalnego, obliczonego na podstawie § 83, dolicza się — w granicach tego paragrafu — 24% podstawy wymiaru.

§ 73. 1. Trwała niezdolność do służby, uzasadniająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego, winna być stwierdzona przez komisję lekarską, powołaną przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

2. Pobierający zaopatrzenie emerytalne pracownik, którego zwolnienie nastąpiło z powodu choroby lub trwałej niezdolności do służby, może być w przeciągu lat 6, licząc od dnia zwolnienia, poddany zarządzeniem naczelnego dyrektora badaniu komisji lekarskiej, powołanej przez Powszechny Za-

kład Ubezpieczeń Wzajemnych, a w razie stwierdzenia ustania przyczyny zwolnienia — powołany zpowrotem do służby na stanowisko, do którego przywiązane jest uposażenie nie niższe od uposażenia, przywiązanego do stanowiska zajmowanego ostatnio.

§ 74. 1. Zaopatrzenie emerytalne naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora, względnie pozostałym po nich rodzinom, przyznaje i wymierza Minister Skarbu. Zaopatrzenie emerytalne dyrektorom, względnie pozostałym po nich rodzinom, przyznaje i wymierza władza nadzorcza na wniosek naczelnego dyrektora.

2. Wszystkim innym pracownikom, względnie ich rodzinom uposażenie emerytalne przyznaje i wymierza naczelny dyrektor.

§ 75. Pracownik, względnie wdowa lub sierota, którzy świadomie wprowadzili w błąd władzę, wymierzając emeryturę, celem uzyskania bezprawnie zaopatrzenia emerytalnego (pensji wdowiej, sieroczej), odprawy lub pośmiertnego, lub też wyższego wymiaru zaopatrzenia emerytalnego od przypadającego im w myśl niniejszych przepisów, tracą prawo do dalszego pobierania zaopatrzenia, niezależnie od odpowiedzialności sądowo-karnej i obowiązku wynagrodzenia szkody.

§ 76. 1. Do wysługi emerytalnej zalicza się czas służby od dnia rzeczywistego objęcia służby.

2. W razie ponownego przyjęcia na służbę pracownika zwolnionego może być zaliczony czas poprzedniej służby pod warunkiem zwrotu odebranej odprawy emerytalnej.

3. W razie ponownego przyjęcia na służbę emeryta Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych zalicza się przy ponownym zwolnieniu także cały czas, uwzględniony przy poprzednim wymiarze emerytury.

§ 77. Czas czynnej służby wojskowej, odbytej podczas wojny, w czasie od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia zawieszenia broni, poprzedzającego zawarcie pokoju, liczy się przy wymiarze uposażenia emerytalnego podwójnie pracownikom, powołanym do służby wojskowej, jako też pełniącym służbę w formacjach wojskowych, względnie na terenie operacyjnym podporządkowanym dowództwu armji. Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sposób czas służby, odbytej podczas wojny, tylko pełniącym służbę w formacjach zmobilizowanych. Czas przebyty w niewoli liczy się pojedynczo i tylko w wypadku, o ile dostanie się do niewoli nastąpiło bez winy pracownika.

§ 78. 1. Pracownikowi, który przeszedł do służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych ze służby państwowej lub samorządowej, względnie z instytucji państwowej, samorządowej, lub innej instytucji prawnie - publicznej, albo też z instytucji prywatnej lub z pracy zawodowej, na których to stanowiskach nabył specjalnych kwalifikacji, mających bezpośrednio zastosowanie w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, naczelny dyrektor może — przy przyjęciu do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, zaliczyć do wysługi emerytalnej w Powszechnym

Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych czas poprzedniej służby, względnie pracy w ilości nieprzekraczającej 10 lat, pod warunkiem wpłacenia do funduszu emerytalnego za każdy zaliczony miesiąc 10% od uposażenia miesięcznego, oznaczonego w § 53, które pracownik otrzymał przy przyjęciu do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora może zaliczyć do wysługi emerytalnej czas poprzedniej służby w analogicznych warunkach Minister Skarbu.

2. Prawa, wynikające z powyższego zaliczenia, nabywa pracownik po przesłużeniu w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych 10 lat, zaś naczelny dyrektor i zastępca naczelnego dyrektora w zależności od decyzji Ministra Skarbu może je nabyć po przesłużeniu 5 lat; wyjątek stanowi:

a) śmierć lub trwała niezdolność do służby z przyczyn, wyszczególnionych w § 70, w których to przypadkach prawa wynikające z zaliczenia nabywa się już po upływie 5 lat służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, oraz

b) śmierć lub trwała niezdolność do służby z przyczyn, wyszczególnionych w § 71, w których to przypadkach prawa, wynikające z zaliczenia, nabywa się natychmiast.

3. Opłata, przewidziana w ust. 1 niniejszego paragrafu, może być przez naczelnego dyrektora (względnie przez Ministra Skarbu) rozłożona na raty, jednak nie dłużej niż na 5 lat.

4. Zarówno pracownik, jak i pozostała po nim wdowa, względnie dzieci, korzystają z zaliczenia czasu poprzedniej służby lub pracy dopiero po całkowitem wpłaceniu należności za to zaliczenie.

5. Wdowa lub dzieci po zmarłym pracowniku, który nie uiścił w całości należności za zaliczenie poprzedniego czasu służby, pragnący z tego zaliczenia skorzystać, muszą uiścić zaległą część tej należności.

6. Pracownikowi lub pozostałej po nim wdowie i dzieciom, którzy przed zupełnym wpłaceniem należności za zaliczenie czasu poprzedniej służby lub pracy zrezygnują z tego zaliczenia, zwraca się wpłacone kwoty.

§ 79. Pracownik, podlegający w poprzedniej służbie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (emerytalnego, pensyjnego) w myśl odpowiednich ustaw, nabywa przy przejściu na służbę do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych prawo do zaliczenia tego czasu pracy do wysługi emerytalnej w całości lub częściowo zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

§ 80. Do wysługi emerytalnej nie zalicza się:

a) czasu służby, odliczonego w drodze kary dyscyplinarnej,

b) czasu zawieszenia w służbie, niepoliczalnego do czasu służby czynnej (§ 42 ust. 1),

c) czasu urlopu bez uposażenia (§§ 8 i 26),

d) czasu służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, opartej na specjalnej umowie (§ 1); czas ten jednak może być zaliczony w rozmiarze i pod warunkami, ustalonymi w §§ 78 i 79.

§ 81. 1. Przy ostatecznym obliczeniu lat wy-
sługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do 6
miesięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający
6 miesięcy, liczy się jako pełny rok.

2. Postanowienie powyższe nie ma zastosowa-
nia przy obliczeniu wymienionego w §§ 69 i 70
dziesięć względnie pięcioletniego okresu.

§ 82. 1. Prawo do pobierania zaopatrzenia
emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia mie-
siąca, następującego po zwolnieniu ze służby.

2. Zaopatrzenie emerytalne płatne jest 1 dnia
każdego miesiąca z góry.

§ 83. Podstawę wymiaru zaopatrzenia eme-
rytalnego stanowi uposażenie ostatnio pobierane
w służbie czynnej w myśl postanowień § 53. Zaopa-
trzenie emerytalne wynosi do 10 lat wysługi eme-
rytalnej włącznie 40% (czterdzieści procent) i wzra-
sta za każdy następny rok służby o 2,4% (dwa całe
i cztery dziesiąte procentu), nie może jednak prze-
nosić 100% wymiaru.

§ 84. Prawo do pobierania zaopatrzenia eme-
rytalnego gaśnie:

- 1) w razie śmierci emeryta,
- 2) gdy emeryt, powołany ponownie do służby
w myśl postanowień § 73, odmówi wezwa-
niu zgłoszenia się do służby,
- 3) gdy emeryt został prawomocnie skazany za
czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą
utrata zdolności do piastowania urzędu
publicznego; naczelny dyrektor może jed-
nak w tym przypadku, o ile wyjątkowe
względy za tem przemawiają, przyznać żo-
nie i dzieciom emeryta odpowiedni zasiłek
do czasu, przez który rodzina pozostawa-
łaby bez środków do utrzymania; zasiłek
ten nie może przekraczać wysokości zaopa-
trzenia wdowiego, względnie sierociego we-
dług postanowień rozporządzenia niniej-
szego.

§ 85. 1. Prawo do pobierania zaopatrzenia
emerytalnego zawieszają się:

- a) w razie ponownego wstąpienia na służbę
w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń
Wzajemnych,
- b) w razie utraty obywatelstwa polskiego,
- c) w razie wyjazdu zagranicę, trwającego dłu-
żej niż 6 miesięcy, jeżeli Minister Skarbu na
wniosek naczelnego dyrektora nie zezwoli
na dalsze pobieranie zaopatrzenia emery-
talnego zagranicą,
- d) w razie wstąpienia do klasztoru,
- e) na czas piastowania mandatu poselskiego lub
senatorskiego,
- f) na czas pobierania uposażenia (w służbie
czynnej, albo na emeryturze) z funduszy
państwowych albo instytucji państwowej,
samorządowej lub prawnopublicznej, przy-
czem zawieszeniu podlega tylko ta część
zaopatrzenia emerytalnego Powszechnego
Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, o którą
uposażenie z powyższych źródeł wraz z za-
opatrzeniem emerytalnym Powszechnego

Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych przekra-
cza ostatnio pobierane uposażenie w służ-
bie czynnej,

g) jeżeli emeryt z jakichkolwiek nieuzasadnio-
nych powodów nie odbierał zaopatrzenia
przez przeciąg jednego roku; w tym wypad-
ku zaległe raty za ubiegłe miesiące nie pod-
legają więcej wypłacie.

2. Zawieszenie prawa do pobierania zaopa-
trzenia emerytalnego kończy się z ostatnim dniem
miesiąca, w którym ustały przyczyny zawieszenia,
wymienionego pod a), b), c), d), e), względnie nastą-
piło zgłoszenie o zaopatrzenie w wypadku, wymie-
nionym pod g).

§ 86. 1. Pracownik, zwolniony ze służby
w myśl postanowień 3 ustępu § 17 oraz § 47 przed
nabyciem prawa do emerytury, otrzymuje jednora-
zową odprawę w wysokości jednomiesięcznego upo-
sażenia za każdy rok służby w Powszechnym Zakła-
dzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

2. Pracownik, zwolniony ze służby na własną
prośbę bez prawa do zaopatrzenia emerytalnego,
otrzymuje odprawę, zastępującą zwrot składek eme-
rytalnych. Odprawa wynosi 5% ostatnio pobierane-
go miesięcznego uposażenia w myśl § 53 za każdy
miesiąc służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpie-
czeń Wzajemnych.

3. Przy obliczaniu odpraw, przewidzianych
w ustępie 1 i 2 niniejszego paragrafu, uwzględnia się
również w odpowiednim stosunku ułamkowe części
lat.

4. Czasu, zaliczonego w myśl postanowień
§ 78, nie uwzględnia się przy obliczaniu odprawy
według ustępu 1 i 2 niniejszego paragrafu; natomiast
uiszczone wpłaty z tytułu zaliczenia zostają zwró-
cone w całości.

5. Wypłata odpraw, przewidzianych w ust. 1
i 2 niniejszego paragrafu, następuje w ten sposób, że
pracownikowi zostaje wypłacona jedynie nadwyżka
przyznanej odprawy ponad kwotę, mającą być—we-
dług obowiązujących przepisów ustawowych o ubez-
pieczeniu społecznym—przekazaną właściwemu pod-
miotowi ubezpieczenia, względnie właściwemu służ-
bodawcy, któremu zostaje w odpowiednim czasie
przekazana reszta odprawy.

§ 87. 1. Wdowa i sieroty po pracowniku ma-
ją prawo do pensji wdowiej względnie sieroczej, jeżeli
mąż względnie ojciec nabył w myśl §§ 69, 70 i 71
prawo do zaopatrzenia emerytalnego, choćby zmarł
przed zwolnieniem ze służby.

2. Dzieci uprawnione (legitymowane) traktu-
je się pod względem zaopatrzenia sierociego narówni
z dziećmi ślubnymi.

3. Dzieci naturalne (nieślubne) mają w sto-
sunku do matki te same prawa, jakie przysługują
dzieciom ślubnym, w stosunku zaś do ojca natural-
nego tylko w wypadkach następujących:

- a) jeżeli ojcostwo zostało już za życia pracow-
nika sądownie ustalone lub pozasądownie
uznane, a pracownik żył na utrzymanie
dziecka,
- b) jeżeli ojcostwo w stosunku do dziecka na-
turalnego, urodzonego po śmierci pracow-
nika, zostało sądownie ustalone,

4. Pasierbowie i pasierbice mają prawo do pensji sieroczej, o ile pozostawali na utrzymaniu pracownika przynajmniej rok bezpośrednio przed przyznaniem zaopatrzenia emerytalnego lub przed śmiercią pracownika i o ile nie posiadają żadnego zaopatrzenia po ojcu lub po matce.

§ 88. 1. Pensja wdowia wynosi połowę zaopatrzenia emerytalnego, które zmarły mąż pobierał, względnie do którego miałby w chwili śmierci prawo.

2. Pensja wdowia po pracowniku, poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych, wynosi połowę uposażenia, pobieranego w służbie czynnej przez zmarłego pracownika w myśl postanowień § 53.

§ 89. 1. Pensja sieroca po ojcu wynosi:

- dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i ma prawo do pensji wdowiej, — $\frac{1}{3}$ część zaopatrzenia emerytalnego zmarłego ojca,
- dla każdego dziecka, jeżeli wdowa nie żyje lub nie ma prawa do pensji wdowiej — $\frac{1}{3}$ część zaopatrzenia emerytalnego zmarłego ojca,
- dla jedynej sieroty bez opieki ojca i matki — połowę zaopatrzenia emerytalnego ojca.

2. Jeżeli wdowa nie pobiera pensji wdowiej z powodu pobierania zaopatrzenia emerytalnego z tytułu własnej służby, sierotom służy prawo do pensji sieroczej według postanowień punktu b) względnie c) niniejszego paragrafu.

§ 90. 1. Prawo do pensji sieroczej mogą nabywać dzieci również po matce, o ile były przez nią utrzymywane.

2. Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i matce, wypłaca się sierocie pensję wyższą.

3. Sierota ma prawo do pobierania pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności zapewnienia jej utrzymania.

4. Pensja po matce wynosi $\frac{1}{3}$ część uposażenia emerytalnego matki.

§ 91. Łączna kwota pensyj sierocych nie może ani sama, ani wraz z pensją wdowią przekraczać wysokości zaopatrzenia emerytalnego, które pobierał lub do którego miałby w chwili śmierci prawo zmarły ojciec. Gdyby suma pensyj sierocych albo sama, albo łącznie z pensją wdowią przekraczała wysokość zaopatrzenia emerytalnego, które zmarły ojciec pobierał, lub do którego w chwili śmierci miałby prawo — należy zmniejszyć proporcjonalnie pensję sierocą. W takiż sposób należy zmniejszyć pensję sierocą po matce, gdyby łączna kwota pensyj sierocych przekraczała zaopatrzenie emerytalne matki.

§ 92. Żony i dzieci pracowników, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji, którzy zaginęli na terenie działań wojennych, otrzymują od dnia pierwszego miesiąca, następującego po wstrzymaniu uposażenia, tymczasową pensję w wysokości należnej im ewentualnie stałej pensji.

§ 93. 1. W razie odnalezienia się zaginionego potrąca się na rzecz funduszu emerytalnego przy wypłacie zaległego uposażenia kwotę, wypłaconą jego żonie i dzieciom tytułem tymczasowej pensji.

2. W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu czasu, przewidzianego w przepisach, określających tryb uznawania zaginionych za zmarłych, żona względnie dzieci powinny przedłożyć zaświadczenie o wniesieniu podania do odnośnego sądu w przedmiocie uzyskania orzeczenia, uznającego zaginionego za zmarłego, względnie przedłożyć orzeczenie sądowe, że dowód śmierci należy uważać za ustalony; w przeciwnym wypadku pensja tymczasowa zostaje wstrzymana.

3. Orzeczenie sądowe o zaginięciu stanowi podstawę do przyznania stałej pensji.

§ 94. 1. Wdowa nie ma prawa do pensji:

- jeżeli zawarcie małżeństwa nastąpiło po zwolnieniu męża ze służby,
- jeżeli zawarcie małżeństwa nastąpiło podczas choroby, której skutkiem była śmierć, o ile śmierć nastąpiła przed upływem 6 miesięcy od chwili zawarcia małżeństwa,
- jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez pracownika po ukończeniu 60 lat życia,
- jeżeli wspólność małżeńska została sądownie rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymywania żony,
- o ile uznana została sądownie za winną lub współwinną śmierci męża.

2. Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do pensji sieroczej.

§ 95. 1. Prawo do pensji wdowiej i sieroczej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły pracownik względnie emeryt pobrał ostatnio należne mu uposażenie. Dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie, prawo do pensji rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca po urodzeniu.

2. Pensje wdowie i sieroce płatne są miesięcznie z góry.

§ 96. 1. Prawo do pensji wdowiej i sieroczej gaśnie:

- ze śmiercią wdowy lub sieroty z końcem miesiąca, w którym śmierć nastąpiła,
- w razie ukończenia przez sierotę 18 roku życia lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego.

2. Sierotom, odbywającym studia w zakładach naukowych państwowych lub prywatnych z prawem publiczności, przyznaje się pensję sierocą po ukończeniu 18 roku życia na każdy rok szkolny, aż do ukończenia studjów, — niedłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia.

3. W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach, może naczelny dyrektor zezwolić na dalsze pobieranie pensji sieroczej, także po ukończeniu 18 względnie 24 roku życia, o ile sieroty wskutek ułomności fizycznej lub umysłowej nie są zdolne do pracy zarobkowej.

§ 97. 1. Prawo do pobierania pensji wdowiej lub sieroczej zawieszają się:

- w razie utraty obywatelstwa polskiego,
- w razie wyjazdu zagranicę, trwającego dłużej niż 6 miesięcy, jeżeli Minister Skarbu na wniosek naczelnego dyrektora nie zezwoli

na dalsze pobieranie pensji wdowiej, lub sierocej zagranicą,

c) w razie wstąpienia do klasztoru,

d) na czas piastowania przez wdowę mandatu poselskiego lub senatorskiego.

2. Zawieszenie prawa do pobierania pensji wdowiej lub sierocej kończy się z ostatnim dniem miesiąca, w którym ustały przyczyny zawieszenia.

§ 98. 1. Wdowa, która weszła ponownie w związek małżeński, może według życzenia swego albo otrzymać jednorazową odprawę wzamian za pobieraną pensję wdowią, albo zachować prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia.

2. Zgłoszenie o odprawę winno nastąpić w ciągu 3 miesięcy od dnia zawarcia ponownego małżeństwa.

3. Odprawa wynosi dla wdów w wieku do lat 45 — dwuletnią, powyżej zaś tego wieku jednoroczną kwotę pensji wdowiej.

4. Gdy wdowa nabędzie prawa do pensji wdowiej z ponownego małżeństwa, otrzymuje w razie powtórnego owdowienia, o ile nie otrzymała odprawy po pierwszym owdowieniu, tę pensję wdowią, która jest wyższa, a jeżeli otrzymała odprawę — pensję wdowią, przysługującą z tytułu ponownego małżeństwa. Wdowa, która wyszła z zamąż za obywatela państwa obcego, otrzymuje odprawę tylko wówczas, jeżeli ustawodawstwo państwa, którego jest obywatelem, udziela wdowom odprawy, jeżeli wychodzą z zamąż za obywatela państwa polskiego.

§ 99. W razie przyznania wdowie zaopatrzenia emerytalnego z tytułu własnej służby otrzymuje ona tylko jedno zaopatrzenie według swego wyboru.

§ 100. 1. Wdowa po pracowniku, zmarłym w czynnej służbie, nie mająca prawa do pensji wdowiej, o ile sama nie jest pracownikiem Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, otrzymuje jednorazową zapomogę w wysokości jednomiesięcznego uposażenia, określonego w § 53, za każdy rok służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych nie wyższej jednak niż sześciomiesięczne uposażenie. W tej samej wysokości otrzymują odprawę sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej 18 lat po ojcu, względnie po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury, z tem ograniczeniem, że jednocześnie można otrzymać tylko jedną odprawę. Po ukończeniu 18 roku życia do ukończenia 24 lat życia otrzymują sieroty odprawę wyjątkowo wtedy, jeżeli odbywają studia w zakładach naukowych, albo bez względu na wiek, jeżeli wskutek ułomności fizycznej lub umysłowej są niezdolne do zarobkowania.

2. Sierotom wypłaca się odprawę niepodzielnie.

3. Sierotom z różnych małżeństw tego samego pracownika wypłaca się odprawę tylko wtedy, jeżeli wdowa nie skorzystała z tego prawa, albo z prawa tego zrezygnowała na rzecz sierot.

§ 101. 1. W razie śmierci pracownika w służbie czynnej lub na emeryturze należy się wdowie, która pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, bez względu na jej prawa do pensji wdowiej, po-

śmiertne w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia.

2. Pośmiertne należy się w tej samej wysokości wdowcowi, który ze zmarłą pracowniczką pozostawał we wspólności małżeńskiej.

3. W braku wdowy (wdowca) uprawnionej (uprawnionego) do pośmiertnego należy się pośmiertne w tej samej wysokości niepodzielnie dzieciom (§ 87) zmarłego, o ile zmarły je utrzymywał. W braku wyżej wymienionych członków rodziny zwraca się udowodnione koszty leczenia i pogrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym, jeżeli zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego, wystarczającego na pokrycie tych kosztów.

§ 102. 1. Tytułem składki emerytalnej pracownika ustanawia się opłatę w wysokości 5% uposażenia w służbie czynnej, należnego w myśl postanowień § 53. Opłatę pobiera się każdego miesiąca przez potrącenie z uposażenia.

2. Powyższe opłaty pracowników łącznie z dopłatami Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych wpływają do funduszu emerytalnego; wysokość dopłat Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych oraz regulamin funduszu emerytalnego ustala Minister Skarbu na wniosek naczelnego dyrektora.

§ 103. Uprawnienia naczelnego dyrektora, przewidziane w części II i III niniejszego rozporządzenia przysługują Ministrowi Skarbu, o ile dotyczą osoby naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora, oraz władzy nadzorczej, o ile dotyczą dyrektorów; postanowienia władzy nadzorczej wydawane są na wniosek naczelnego dyrektora.

C z ę ś ć I V .

Przepisy przejściowe.

§ 104. 1. Pracownikom, którzy w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pełnili służbę w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, a z którymi ma być zawarty stosunek służbowy na podstawie przepisów rozporządzenia niniejszego, będą w ciągu 6 miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia niniejszego doręczone pisma nominacyjne, określone w § 4.

Pracownik, który otrzymał pismo nominacyjne, najdalej w ciągu tygodnia od doręczenia mu tego pisma winien złożyć oświadczenie, określone w § 6. Z chwilą złożenia takiego oświadczenia będą mieć w stosunku do danego pracownika zastosowanie przepisy rozporządzenia niniejszego.

2. Z pracownikami, którzy nie złożyli w terminie tygodniowym oświadczenia, oznaczonego w ust. 1, lub z którymi nie zostanie nawiązany stosunek służbowy na podstawie postanowień rozporządzenia niniejszego, dotychczasowy stosunek służbowy będzie rozwiązany z zastosowaniem ogólnie obowiązujących przepisów prawnych.

§ 105. Naczelnny dyrektor na podstawie wykonywanych przez pracowników czynności służbowych

i przebiegu dotychczasowej służby określi w piśmiech nominacyjnych, o których mowa w § 104 ust. 1, do jakiej grupy i szczebla uposażenia zostają pracownicy zaliczeni, przy czem pracownikom od I do V grupy uposażenia włącznie można przyznać najwyższy szczebel B.

§ 106. 1. Pracownikom, którzy w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pełnili służbę w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, zalicza się do wysługi emerytalnej bez opłaty następujące okresy służby względnie pracy:

- a) czas służby w b. Instytucji Ubezpieczeń Wzajemnych budowli od ognia w Królestwie Polskiem (ustawa z dnia 10 czerwca st. st. 1900 r. Zbiór Praw tom XII cz. I wydanie z r. 1908, tudzież dekret Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 193) oraz w instytucjach i urzędach ją poprzedzających w charakterze urzędników względnie funkcjonariuszów niższych pod warunkiem ciągłości służby; w wyjątkowych wypadkach mogą być zaliczone i przerywane okresy służby;
- b) dotychczasowy czas służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych i w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, przy czem czas służby po 1 października 1924 r., podczas którego pracownikowi nie były potrącane opłaty na fundusz emerytalny, zalicza się pod warunkiem wpłacenia przez pracownika składek emerytalnych za każdy miesiąc tego okresu w wysokości 5% pierwszego miesięcznego uposażenia, wymierzonego na podstawie § 53; o ile wchodzi w rachubę okres pracy, przekraczający wstecz datę 1 października 1924 r., składka emerytalna pobrana zostanie tylko za czas od 1 października 1924 roku, zaliczony jednak zostanie cały okres czasu;
- c) czas służby w b. Wileńskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych;
- d) czas służby w b. Stowarzyszeniu Emerytalnem Pracowników Prywatnych w Warszawie;
- e) czas służby w b. Ludowym Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych „Wisła” w Krakowie, o ile dotyczy b. pracowników etatowych „Wisły”, którzy przeszli do Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych w chwili likwidacji tego towarzystwa, przy czem przekazana ustawowa rezerwa premjowa za ubezpieczenie pensyjne podczas służby w tej instytucji uważa się jako wpłata za zaliczenie tego okresu pracy.

2. Ustępy 3 — 6 § 78 mają odpowiednie zastosowanie w przypadkach, przewidzianych w ust. 1 p. b) niniejszego paragrafu.

§ 107. 1. Pracownikom, którzy w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pełnili służbę w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, a z którymi został nawiązany stosunek służbowy w myśl § 104, może być zaliczona według za-

sad §§ 78 i 79 służba państwowa i samorządowa oraz służba w instytucjach państwowych, samorządowych i innych instytucjach prawno-publicznych albo też w instytucjach prywatnych, jak również praca zawodowa, podczas której pracownik nabył kwalifikacji, uzdalniających go do służby w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, z tem, że jako pierwsze uposażenie uważane będzie:

- a) w przypadku przekazania rezerwy premjowej z poprzedniego ustawowego ubezpieczenia — pierwsze uposażenie po wprowadzeniu waluty złotowej, jednakże bez uwzględnienia dodatku rodzinnego, mieszkaniowego i lokalnego;
- b) we wszystkich innych przypadkach — pierwsze uposażenie, pobierane w myśl postanowień § 53.

2. W przypadkach przekazania rezerwy premjowej z poprzedniego ustawowego ubezpieczenia pensyjnego, o ile przekazana rezerwa wystarcza na zaliczenie więcej niż 10 lat służby, ograniczenie ilości zaliczalnych lat, przewidziane w § 78, nie ma zastosowania, a prawa, wynikające z zaliczenia lat, nabywa pracownik z mocą natychmiastową.

3. W innych przypadkach zaliczenie lat z mocą natychmiastową może mieć miejsce za zgodą władzy nadzorczej.

4. Naczelny dyrektor za zgodą władzy nadzorczej może w wypadkach wyjątkowych, zasługujących na specjalne uwzględnienie, zaliczyć pracownikowi do wysługi emerytalnej częściowo lata bez opłaty, o ile pracownik wykaza się przynajmniej 10-letnią pracą lub służbą zawodową przed wstąpieniem do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, względnie Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

§ 108. 1. Pracownicy, którzy pełnili służbę w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, a z którymi nie zostanie zawarty stosunek służbowy na podstawie przepisów rozporządzenia niniejszego, korzystają z praw, przewidzianych w części III rozporządzenia niniejszego, o ile były im skutecznie potrącane na fundusz emerytalny.

2. Pracownicy, którzy pełnili służbę w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych względnie w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, a z którymi został rozwiązany stosunek służbowy (zostali zwolnieni) przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, korzystają z praw, przewidzianych w części III niniejszego rozporządzenia, o ile były im skutecznie potrącane na fundusz emerytalny, względnie o ile otrzymują zaliczki na zaopatrzenie emerytalne i o ile nie dokonali z instytucją ostatecznego rozrachunku. To samo dotyczy członków rodzin tych pracowników, którzy zmarli przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego.

3. Podstawą do określenia dla pracowników, wzmiankowanych w ust. 1 i 2, świadczeń, przewidzianych w części III rozporządzenia niniejszego, będzie uposażenie ostatnio pobierane przez pracownika z uwzględnieniem zmian w mnożnej i 10%-go dodatku, wprowadzonego od 1 stycznia 1927 roku, bez

uwzględnienia jednak dodatku rodzinnego, lokalnego i mieszkaniowego.

4. Obliczenie wysługi emerytalnej tym pracownikom dokonane będzie przez naczelnego dyrektora według zasad §§ 106 i 107.

5. Raty emerytalne, należne w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, będą obliczane według każdorazowo obowiązującej mnożnej.

6. Wypłacone w markach polskich zaliczki ulegają przerachowaniu według skali § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań prywatnoprawnych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 441).

7. Naczelnny dyrektor za zgodą władzy nadzorczej ma prawo umorzyć wypłacone zaliczki, o ileby należne raty za okres ubiegły były mniejsze, aniżeli pobrane zaliczki.

8. Przy pobieraniu przez pracownika lub wdowę i sierotę po pracowniku zaopatrzenia emerytalnego ze Skarbu Państwa nie może być pobierane także zaopatrzenie z funduszy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

§ 109. Postanowienia § 104 nie dotyczą naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora, mianowanych przez Ministra Skarbu, do których przepisy rozporządzenia niniejszego mają zastosowanie z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

§ 110. Przewidziane w części IV rozporządzenia niniejszego uprawnienia dla naczelnego dyrektora przysługiwać będą w stosunku do naczelnego dyrektora i zastępcy naczelnego dyrektora Ministrowi Skarbu, w stosunku zaś do dyrektorów — władzy nadzorczej na wniosek naczelnego dyrektora.

§ 111. 1. Pracownikom Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, którzy w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pobierali dodatek rodzinny dla dzieci, dodatek ten utrzymuje się w rozmiarze po 20 zł. miesięcznie na każde dziecko (§ 87), na które pracownik ten dotychczas dodatek pobierał, nie więcej jednak niż na 4 dzieci.

2. Prawo do pobierania rzeczzonego dodatku na każde z wyżej wymienionych dzieci gaśnie:

- a) po ukończeniu przez dziecko lat 18,
- b) w razie śmierci dziecka,
- c) w razie wstąpienia dziecka w związek małżeński lub też od czasu, gdy dziecko samo się utrzymuje, względnie posiada własne zaopatrzenie.

3. Wypłacanie dodatku na dane dziecko kończy się z ostatnim dniem miesiąca, w którym powstała jedna z przyczyn, wymienionych pod a), b) lub c) ust. 2.

4. Dodatek pobierają pracownicy począwszy od VI grupy uposażenia wdół. Dodatku rodzinnego nie pobierają pracownicy, którzy mają prawo do pobierania dodatku według § 55; dodatek nie przysługuje również naczelnemu dyrektorowi i zastępcy naczelnego dyrektora.

5. W razie przeniesienia pracownika do wyższej grupy uposażenia, suma dodatku rodzinnego zmniejsza się o kwotę, o jaką zwiększyło się uposażenie wskutek tego przeniesienia.

Część V.

Przepisy końcowe.

§ 112. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się Ministrowi Skarbu.

§ 113. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem pierwszym miesiąca następującego po ogłoszeniu.

Prezes Rady Ministrów: w z. *K. Bartel*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*